

DET KONGELIGE
SAMFERDSELSDEPARTEMENT

Jernbanedirektoratet
Postboks 16 Sentrum
0101 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

22/2438-

9. oktober 2023

Supplerende tildelingsbrev nr. 8/2023 - oppdrag om å vurdere tiltak for å oppnå bedre vedlikehold av tog og utvikling av verkstedene

Samferdsdeparterementet (SD) viser til tildelingsbrev for 2023 av 22. desember 2022 til Jernbanedirektoratet. Dette supplerende tildelingsbrevet omfatter et nytt oppdrag om å vurdere tiltak for å oppnå bedre vedlikehold av tog og utvikling av verkstedene.

Oppdraget må gjennomføres i tett samarbeid med Norske Tog og Bane NOR Eiendom.

Nr.	24-2023
Navn på oppdrag	Vurdere tiltak for å oppnå bedre vedlikehold av tog og utvikling av verkstedene
Mål i tildelingsbrevet	Mer for pengene, effektiv bruk av ny teknologi, enklere reisehverdag og økt konkurranseevne for næringslivet
Status	Nytt oppdrag
Frist	31. januar 2024

Oppdraget skal besvares i tråd med utredningsinstruksen.

Vi viser til fagmøte om vedlikehold av tog mellom Samferdsdeparterementet, Jernbanedirektoratet (JDIR) og Norske tog AS (NT) som ble avholdt 25. august 2023, og fagmøte 20. september med JDIR og Bane NOR Eiendom (BNE) om verksteder.

Vedlikehold av tog

Departementet viser til oppdrag nr. 14 i tildelingsbrevet til Jdir i 2023 og Jernbanedirektoratets svar på oppdraget «Jdirs gjennomgang av tilgangsavtalene med Norske Tog og Entur». Togoperatør har ansvaret for vedlikehold av kjøretøyene de leier og

Postadresse
Postboks 8010 Dep
0030 Oslo
postmottak@sd.dep.no

Kontoradresse
Akersg. 59
www.sd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
972 417 904

Avdeling
Bane-, plan og
miljøavdelingen

Saksbehandler
Herman Westrum
Thorsen
22 24 81 86

det fremkommer i gjennomgangen at togselskapene i dag ikke har tilstrekkelige insentiver til å verdibevarende vedlikehold av togene i et langsiktig perspektiv. Operatørene har naturlige insentiver for å ha godt vedlikehold i det daglige, siden det er operatør som er bruker av kjøretøyene. Samtidig har trafikkavtalene kort varighet sammenlignet med togenes totale levetid. Dette påvirker togselskapenes insentiv til å gjennomføre særlig kostnadskrevende vedlikehold, eller vedlikehold som forlenger levetiden til togene utover tidsrommet av trafikkavtalen som er inngått med JDIR.

Det fremkommer videre at det ikke alltid er enighet om togselskapenes forpliktelser knyttet til vedlikeholdet av togene. Togselskapene kan i noen tilfeller også mangle kompetansen som er nødvendig for å sikre et godt vedlikehold av togene.

Som en oppfølging av rapporten ber SD om at det igangsettes et arbeid med formål å sikre at verdiene i materiellparken ivaretas best mulig i et livsløpsperspektiv (mer for pengene) og samtidig sikre øvrig måloppnåelse som bedre driftsstabilitet (enklere reisehverdag). JDIR bes om å lede arbeidet, og at arbeidet skjer i tett samarbeid med NT. Virksomhetene bes om å vurdere tiltak for å styrke insentivene til verdibevarende og kostnadseffektivt vedlikehold av togene. I arbeidet skal blant annet følgende vurderes:

- Forbedre insentivene til verdibevarende og kostnadseffektivt vedlikehold, eksempelvis gjennom premiering av godt vedlikehold
- Utvikling av modeller for å kompensere/sanksjonere operatørene mot slutten av avtaleperioden for mer/mindre vedlikehold
- Vurdere ev. endring i operatørenes rolle og ansvar for vedlikehold (EMC) og handlingsrommet til å gjøre slike endringer i avtaleperioden
- Vurdere om NT bør gis større ansvar for vedlikeholdet av togmateriell, og fordeler og ulemper knyttet til dette
- Vurdere om det i større grad bør inngås vedlikeholdsavtaler med togprodusentene, og fordeler og ulemper knyttet til dette
- Utvikle muligheten til togoperatørene til å trekke på kompetanse fra NT

Listen over er ikke uttømmende. Dersom Jdir og NT mener at også andre tiltak knyttet til vedlikehold vil gi bedre måloppnåelse ønsker departementet at disse vurderingene inkluderes i besvarelsen.

Utvikling av verkstedene

Det vises til gjennomgangen av jernbanesektoren og ovennevnte møter der det er fremkommet at det er behov for å se nærmere på hvordan verksteder utvikles og stilles til rådighet. Det er blant annet behov for å tilpasse verksteder, blant annet til de nye fjerntogene. De konkurranseutsatte trafikkavtalene har utløpt, eller er i ferd med å utløpe, når nye fjerntog blir satt i drift. BNE forvalter verkstedene, men har ingen avtalepart om videreutvikling av verksteder til det kommende behovet. BNE mangler også kunnskap om hvilken verkstedkapasitet vi har i dag, spesielt sett opp mot eksisterende og kommende behov for vedlikehold av materiellparken etter hvert som denne endres.

SD ber JDIR, i samarbeid med BNE og NT, om å vurdere tiltak for å sikre en nødvendig utvikling av verkstedene for å ha tilstrekkelig og riktig kapasitet til å kunne håndtere forventet mengde togmateriell og ta imot nye togtyper. Jernbanelovgivningen oppstiller rammer som må ses hen til i arbeidet.

Videre bes Jdir, i samarbeid med NT og BNE, om å vurdere hvilke hensyn som bør være førende for å sikre en god beredskap i Norge og om slike hensyn etter gruppens vurdering medfører noen endringer i dagens innretning av arbeidsdeling, organisering etc.

Andre forhold

- Vi ber JDIR, i samarbeid med NT, om å gi en oppdatering på arbeidet om å innføre en ny leieprismodell for togene, hvilke problemstillinger som ev. gjenstår og forslag til evt. tiltak/beslutninger som må fattes av SD.
- Vi ber JDIR, i samarbeid med NT, vurdere og foreslå mulige rettsregler (som angir rettigheter og plikter) som er egnet til å sikre at relevant vedlikeholdsdata forvaltes i leieperioden og deles mellom aktører i overgangen mellom avtaleperioder.
- Vi ber JDIR, i samarbeid med NT, om en beskrivelse av hvordan leietakerne av togene, dvs togselskapene, blir involvert i videre utforming av fjerntog N10, lokaltog N05 og regiontog N06, og forslag til evt. tiltak/beslutninger som må fattes av SD.
- JDIR skal innhente en beskrivelse fra BNE om utviklingen som har vært i selskapets relasjon til sine kunder innenfor verksteddriften, og hvilke grep selskapet tar for å sikre en kontinuerlig forbedring av disse relasjonene.
- Vi ber JDIR, i samarbeid med NT og BNE, om å redegjøre for hvilke kritiske komponenter som er nødvendig for å opprettholde et sikkert og godt togtilbud, og hvordan virksomhetene arbeider for å sikre tilstrekkelig tilgang til slike komponenter.

Forhold der det ev. er uenighet mellom JDIR, BNE og NT skal synliggjøres, der er relevant.

Med hilsen

Marte Rønningen (e.f.)
avdelingsdirektør

Herman Westrum Thorsen
utredningsleder

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi
Bane NOR Eiendom AS
Norske tog AS
Riksrevisjonen